

PM 2008:214 RI (Dnr 333-1710/2008)

Betänkandet Egenansvar – med professionellt stöd (SOU 2008:58)

Remiss från Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Remisstid 20 oktober 2008

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Betänkandet ”Egenansvar – med professionellt stöd” är omfattande med förslag om förändringar i lagstiftning, organisation och ansvarsfördelning inom introduktionen av nyanlända.

Den stora organisatoriska förändringen i förslaget är att staten blir huvudman för att samordna, besluta om och följa upp insatser i den nyanländes introduktion samt ansvarar för individens försörjning, introduktionsersättning, upp till tre år (i vissa fall fem år) från tiden för uppehållstillstånd. Huvudansvaret för introduktionen ska ligga på en statlig myndighet, Migrationsverket alternativt Arbetsförmedlingen. Utredningen föreslår också att en ny aktör införs, introduktionslotsen, som är ett företag som anlitas av staten. Lotsens primära uppdrag är säkerställa att den nyanlände får tillgång till olika insatser och service.

En ny lag föreslås, lagen om introduktion för vissa nyanlända utlänningar (introduktionslagen). Introduktionslagen innehåller bestämmelser om rätten till introduktion och ersättning samt introduktionens syfte, mål och innehåll. Statens och den nyanländes ansvar och skyldigheter regleras också i lagen. Lagen innebär enligt betänkandet att kraven på den nyanlände skärps, att ansvarsfördelningen mellan statliga myndigheter, kommuner och aktörer tydliggörs och att servicen till nyanlända görs mer likvärdig över hela landet. Målgruppen för introduktion bibehålls, men begränsas till att omfatta personer mellan 18 och 64 år.

Kommunen, ska enligt utredningens förslag, ansvara för sfi samt samhällskunskap till nyanlända som ska ges i form av undervisning av behöriga lärare inom den obligatoriska skolan och gymnasieskolan. Utredningen föreslår även att kommunerna, i egenskap av stor arbetsgivare, ska stå för praktikplatser.

Utredningen föreslår även en ny pliktlagstiftning, lagen om kommunernas ansvar för bosättning av vissa nyanlända utlänningar (bosättningslagen). Bosättningslagen bygger i första hand på frivillighet men kommuner som inte kommer överens på frivillig väg kan genom länsstyrelserna åläggas en skyldighet att ta emot ett visst antal nyanlända.

Ett specialdestinerat statsbidrag för merkostnader som kommunerna får i samband med att en nyanländ bosätter sig i kommunen föreslås i utredningen. Statsbidraget ska utgå under tre år och ska täcka kostnader för exempelvis anordnande av praktikplatser, särskild information, översättningskostnader och tolkkostnader. Även merkostnader som kan uppstå för kommunen inom till exempel barnomsorgen, skolan, individ- och familjeomsorgen samt äldreomsorgen är inräknade.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB, socialtjänstnämnden, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Bromma, Hägersten-Liljeholmen och Kungsholmen. Stockholms Stadshus AB har ej inkommit med något svar på remissen.

Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning att introduktionen för nyanlända ska utvecklas, utformas och organiseras på ett sådant sätt att den blir mer effektiv och påskyndar nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Det måste dock att det primära målet med introduktionen är att den nyanlände får ett arbete och egen försörjning, inte bara förflyttas så nära arbetsmarknaden som möjligt.

Socialtjänstnämnden anför att förslaget borde kunna leda till en större "enhetlighet", även om det innebär att de olika insatser som den nyanlände ska erbjudas kommer att utföras av olika aktörer. Socialtjänstnämnden anser dock att förslaget inte tydligt kan redovisa att det kommer leda till en *effektivare* introduktion.

Utbildningsnämnden anser att om denna förändring träder i kraft föreslår nämnden att Arbetsförmedlingen blir den ansvariga myndigheten. Till Arbetsförmedlingens fördel talar att den har en decentraliserad verksamhet i landet, likvärdig bedömning samt erforderliga verktyg för att möjliggöra för den enskilde att snabbt komma in i arbetslivet. En tradition finns även att samverka mellan kommuner och arbetsförmedlingar gällande utbildningar, arbete och praktik.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till den nya lagen om kommunernas ansvar för bosättning av vissa nyanlända, där det stipuleras att kommunerna kan åläggas skyldighet att ta emot ett visst antal nyanlända flyktingar. Nämnden ställer sig även bakom förslaget att den nyanlände kan flytta till en annan kommun om förutsättningarna för arbete och bostad är bättre där.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd är positiv till förslaget att ansvaret för flyktingmottagningen ska läggas på en statlig myndighet, eftersom det ökar sannolikheten för att mottagandet blir mer likartat över landet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att introduktionen av nyanlända förbättras på flera punkter.

Mina synpunkter

Jag delar utredningens bedömning att introduktionen för nyanlända bör utvecklas och organiseras på ett sätt som effektiviserar och påskyndar nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Det måste tydligt framgå att det primära målet med introduktionen är att den nyanlända skall komma till egen försörjning och eget boende. För att detta skall vara möjligt krävs ett tydligare uppdrag, en tydligare organisation och en tydligare ansvarsfördelning mellan alla inblandade aktörer än vad som föreslås i utred-

ningens förslag. Förslaget bygger allt för mycket på en struktur som omfattar för många olika myndigheter och där det saknas individuella incitament.

Ett mycket bra exempel på en samlad och strukturerad organisation för hur man kan arbeta strukturerat och tydligt med arbetsmarknadsinsatser för arbetslösa nyanlända och försörjningsstödtagare är ”Jobbtorg Stockholm”. Jobbtorg Stockholm bygger just på principen om en gemensam ingång till stadens samlade resurser och målsättningen är att kraftsamla och samordna insatser för att stödja fler individer till egen försörjning.

Genom att i framtiden samorganisera sfi med Jobbtorg Stockholm tas ytterligare steg för bättre samarbete och tydligare ansvarsfördelning av de resurser inom introduktionskedjan som arbetar för att snabbt hjälpa nyanlända till egen försörjning.

Jag delar utredningens uppfattning att kommunen är en lämplig aktör att ansvara för samhällskunskap för nyanlända. Utformningen bör däremot kunna styras av lokalt eller regionalt fastställda gemensamma riktlinjer för lika innehåll och utformning.

Min bedömning är också att en statlig introduktionsperiod, begränsad till en viss grupp nyanlända under tre år, riskerar att skapa en förskjutning av kommunens ansvar, ökade kostnader för försörjningsstöd för nyanlända som inte når självförsörjning samt nya gränsdragningsproblem mellan myndigheter.

Jag delar stadsledningskontorets bedömning att Arbetsförmedlingen är att föredra framför Migrationsverket när det gäller huvudansvaret för introduktionen av nyanlända flyktingar eftersom den har en regional och lokal fysisk spridning. Särskilt viktigt är att Arbetsförmedlingen dessutom har erfarenhet av samverkan med andra aktörer inom introduktionen, som till exempel kommunens introduktionsprogram, sfi och vuxenutbildning.

Kostnaderna, och därmed de ekonomiska incitamenten, bör bäras av den myndighet som ansvarar för nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Två system av valfrihet, ersättning och administration blir inte hanterbart och förutsägbart vare sig för den enskilde eller för aktörerna inom introduktionen. Sfi-pengen bör därför omfatta även de sfi-studerande som inte utgör målgruppen i den föreslagna introduktionslagen. Jag ställer mig också direkt tveksam till att ytterligare aktörer, i detta fall lotsföretag, får ett samordnande uppdrag i introduktionen. Risken för otydlighet och dubbelkommando är stor.

En nationell, enhetligt utformad introduktionsersättning kopplad till deltagande i ett introduktionsprogram som är anpassat efter individens och arbetsmarknadens förutsättningar ger incitament till aktivt deltagande i introduktionsprogram och arbete för egenförsörjning.

För att det inte ska uppstå problem vid tillämpningen av introduktionslagen i relation till socialtjänstlagen och rätten till ekonomiskt bistånd är det viktigt att säkerställa att bidrag inte betalas ut på felaktiga grunder i samband med introduktionsperioden.

Det är också viktigt att konstruktionen på ersättningen utformas på ett sätt så att inte ungdomar lockas eller uppmuntras att hoppa av gymnasiet för få den högre introduktionsersättningen i stället för den lägre barnersättningen.

Jag ser mycket positivt på förslaget att introduktionsprogrammet ska kunna innefatta ett stort antal aktiviteter som kan kombineras med sfi och samhällskunskap. Emellertid måste det skickas med resurser så att kontinuiteten i insatserna kan garanteras den nyanlände över tid och dessutom samordnas med andra insatser i introduktionskedjan.

Jag förutsätter att staden får full kostnadstäckning och vill understryka att den föreslagna schablonersättningen inte täcker kommunens kostnader för försörjningsstöd till nyanlända som inte bedöms följa sin utvecklingsplan och därmed förlorar rätten till introduktionsersättning. Enligt stadsledningskontorets bedömning, som jag också delar, täcker schablonen inte heller kommunens kostnader för de individer som efter tre år i introduktion inte är självförsörjande. Den föreslagna ersättningen för sfi täcker inte heller studietiden för nyanlända eftersom de i genomsnitt studerar i längre än ett år.

Det är positivt att de nyanlända föreslås få längre betänketid för val av bosättningsort. Problemen för dem som valt eget boende (EBO) aktualiseras oftast först efter en tid i kommunen. Oftast i samband med att anhöriga anländer. I samband med familjeåterföreningen bör därför en ny sexmånadersperiod aktualiseras under vilken familjen kan vända sig till Migrationsverket vid behov av ny bosättningsort, där bostad och arbete finns. Eftersom bostadsbehovet då ofta uppstår akut bör Migrationsverket erbjuda någon form av jourboenden i väntan på att familjen kan flytta till den kommun den valt. Det är också viktigt att Migrationsverket och Arbetsförmedlingen får ett tydligt ansvar att tidigt informera den asylsökande om möjligheter och svårigheter vid val av bosättningsort.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.

Stockholm den 15 oktober 2008

STEN NORDIN

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remissbilaga

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att
Som svar på remissen överlämnas följande yttrande

Ett värdigt och positivt mottagande är viktigt när människor ska leva i ett nytt land. Vänsterpartiet vill därför höja kvaliteten, förtydliga ansvaret och fördela flyktingmottagandet i hela landet enligt motioner i höstriktsdagen. Flyktingmottagandet ska ge möjlighet till lika villkor som för övriga bosatta i vårt land och fokusera på den enskildes initiativkraft och förmåga.

Tydliga krav ska ställas på alla aktörer och goda förutsättningar ska finnas så att både staten, kommunerna och individen kan ta sitt ansvar. Vi har råd att utveckla välfärden för alla som bor i Sverige. Vi vill inte begränsa asylsökandes rätt till eget boende eller nyanländas rätt att välja hemort utan vi vill ställa krav på kommunerna. Remissens förslag om plikttag, statlig introduktionsersättning och att individen får välja bosättningskommun är därför positiva.

Däremot avvisar vi förslaget att privatisera delar av introduktionen genom att införa lotsar, som ska ansvara för individens introduktionsplan. Erfarenheter av externa leverantörer som upphandlats av Jobbtorgen i Stockholms är inte goda, eftersom många saknar kompetens

att arbeta med språksvaga. Viljan att privatisera har överordnats möjligheten att ge adekvata insatser. Även stadsledningskontoret anser det vara negativt med lotsarna som ökar mängden aktörer och minskar möjligheten att få en sammanhållen och effektiv introduktionskedja.

Vi anser också att staten bör fortsätta att ha det övergripande ansvaret för att ta emot flyktingar till Sverige, men att det behövs en tydligare nationell styrning och tillräcklig statlig finansiering. Enligt Sveriges Kommuner och Landsting täcker inte dagens ersättning kommunernas kostnader för flyktingmottagandet, vilket gäller exempelvis i storstädernas förorter.

Vänsterpartiet anser i motsats till utredningen att kommunerna ska stå för introduktionen mot en tillräcklig statlig ersättning, eftersom det är i kommunerna som nyanlända ska bo, verka och bygga sin framtid. Även stadsledningskontoret menar att huvudansvaret för introduktionen fortsatt bör samordnas i kommunen som har de långsiktiga ekonomiska incitamenten.

Vi delar inte heller uppfattningen att en SFI-peng skulle förbättra undervisningen, utan menar att det istället krävs en ordentlig kvalitetshöjning med tydligare individualisering, fler undervisningstimmar per vecka och möjlighet att varva SFI med praktik, arbetslivsorientering, validering, annan utbildning eller arbete. Andra problem är den bristande kontinuiteten i undervisningen, som bland annat beror på den löpande intagningen och att studerande tvingas göra studieavbrott för att ta jobb även under en begränsad tid. Lärarnas kompetens måste också stärkas genom vidareutbildning och tydliga behörighetskrav. Även den studieekonomiska situationen för SFI-studerande måste förbättras och vi vill därför återinföra timersättningen.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Carin Jämtin* (s) enligt följande.

Alla flyktingar som kommer till Stockholm ska erbjudas möjligheter att inkluderas i samhället genom en kvalitativ introduktion, ett bra boende och god språkundervisning. Att kunna försörja sig själv är grundläggande för människans möjlighet att leva ett gott och självständigt liv. Introduktionen ska syfta till att vuxna flyktingar kommer ut i arbete så fort som möjligt och därmed får möjlighet till egen försörjning. Introduktionen ska utgå ifrån individuella förutsättningar och leda till en god integration i samhället.

En av de utgångspunkter som gällde vid den tidpunkt då staden beslutade att decentralisera mottagandet av nyanlända flyktingar och invandrare till stadsdelsnämnderna var att de starkaste incitamenten för att lyckas bättre med graden av självförsörjning efter avslutad introduktion var om ansvaret för mottagandet innehades av den organisation som också skulle komma att få ta "konsekvenserna" av en lyckad/mindre lyckad introduktion. Vi ser därför stora risker med ett "förstatligande" av mottagandet av nyanlända. Vi vill ha kvar kommunerna som genomförare av introduktionen

Intentionerna i utredningens förslag om en sk pliktlag som ger länsstyrelsen möjlighet att ålägga kommunerna att ta emot ett visst antal nylända är goda. Syftet är att få alla kommuner delaktiga i mottagandet vilket är bra eftersom det råder en stor obalans mellan kommuner som tar emot ett stort antal flyktingar och dem som i stort sett inte tar emot några alls. Vi anser dock att det finns risk för att denna lag blir verkningslös i praktiken. Om en kommun åläggs att ta emot ett antal nyanlända så kan det i praktiken bli svårt att placera i kommunen om det inte finns bostäder i relation till det beslutade antalet. Det är ett problem bland flera av kommunerna i Stockholms län att det finns alldeles för få hyresrätter.

I Stockholm är bostadssituationen ett stort problem. Allmännyttan säljs ut och det byggs alldeles för få hyresrätter till rimliga hyror som är möjliga att klara av ekonomiskt för flyktingfamiljer. Segregationen ökar i staden vilket missgynnar möjligheterna till ett bra flyktingmottagande.

Vi är skeptiska till den föreslagna lotsfunktionen. Vi kan inte se några fördelar med att ett privat företag ska agera lots till en "snabbare etablering".

Vi instämmer med de remissinstanser som påpekar vikten av att staden får full kostnads-
täckning och att den föreslagna schablonersättningen inte täcker kommunens kostnader för
försörjningsstöd till nyanlända som inte bedöms följa sin utvecklingsplan och därmed förlorar
rätten till introduktionsersättning. Enligt stadsledningskontorets bedömning täcker schablonen
inte heller kommunens kostnader för de individer som efter tre år i introduktion inte är själv-
försörjande. Den föreslagna kostnaden för SFI täcker heller inte studietiden för nyanlända
eftersom de i genomsnitt studerar i längre än ett år.

Vi delar inte uppfattningen att en SFI-peng skulle förbättra undervisningen. Vi är därför
emot SFI- peng.

Det föredragande borgarrådet skriver att det är positivt att samorganisera SFI med Jobb-
torg Stockholm. Vi tycker dock att det är helt fel att se SFI som en del av socialtjänstens
verksamhetsområde. Målgruppen för SFI-undervisning är inte homogen, och långt ifrån alla
som läser SFI är personer som är arbetslösa eller mottagare av ekonomiskt bistånd. En sam-
ordning av SFI och Jobbtorgen - som ju enbart vänder sig till mottagare av ekonomiskt bi-
stånd - är därför inte önskvärd.

Att flytta SFI till socialtjänstnämnden, som inte har någon erfarenhet av utbildning, gör att
verksamheten helt förlorar kontakten med skolvärlden, likaså med fortbildning och forskning.
Genom att flytta SFI till socialtjänstnämnden missas kopplingen med komvux helt och hållet.
Det måste finnas möjlighet för de av våra invandrade svenskar som så behöver, att läsa SFI
samtidigt som de exempelvis läser in gymnasiekompetens eller skaffar sig en yrkesutbildning.

Det antecknades till förteckningen att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställ-
ningstagande.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen
av (v) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Carin Jämtin, Roger Mogert, Tomas Rudin* och *Malte
Sigemalm* (alla s) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (s) i borgarrådsbe-
redningen.

Det antecknades till protokollet att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningsta-
gande.

ÄRENDET

Betänkandet är omfattande med förslag om förändringar i lagstiftning, organisation och ansvarfördelning inom introduktionen av nyanlända.

Den stora organisatoriska förändringen i förslaget är att staten blir huvudman för att samordna, besluta om och följa upp insatser i den nyanländes introduktion samt ansvarar för individens försörjning, introduktionsersättning, upp till tre år (i vissa fall fem) från tiden för uppehållstillstånd. Huvudansvaret för introduktionen ska ligga på en statlig myndighet, Migrationsverket alternativt Arbetsförmedlingen. Utredningen föreslår också att en ny aktör införs, introduktionslotsen, som är ett företag som anlitas av staten. Lotsens primära uppdrag är säkerställa att den nyanlände får tillgång till olika insatser och service.

En ny lag föreslås, lagen om introduktion för vissa nyanlända utlänningar (introduktionslagen). Introduktionslagen innehåller bestämmelser om rätten till introduktion och ersättning samt introduktionens syfte, mål och innehåll. Statens och den nyanländes ansvar och skyldigheter regleras också i lagen. Lagen innebär enligt betänkandet att kraven på den nyanlände skärps, att ansvarsfördelningen mellan statliga myndigheter, kommuner och aktörer tydliggörs och att servicen till nyanlända görs mer likvärdig över hela landet. Målgruppen för introduktion bibehålls, men begränsas till att omfatta personer mellan 18 och 64 år.

Kommunen, ska enligt utredningens förslag ansvara för sfi samt samhällskunskap till nyanlända som ska ges i form av undervisning av behöriga lärare inom den obligatoriska skolan och gymnasieskolan. Utredningen föreslår även att kommunerna, i egenskap av stor arbetsgivare, ska stå för praktikplatser.

Utredningen föreslår även en ny pliktlagstiftning, lagen om kommunernas ansvar för bosättning av vissa nyanlända utlänningar (bosättningslagen). Bosättningslagen bygger i första hand på frivillighet men kommuner som inte kommer överens på frivillig väg kan genom länsstyrelserna åläggas en skyldighet att ta emot ett visst antal nyanlända.

Ett specialdestinerat statsbidrag för merkostnader som kommunerna får i samband med att en nyanländ bosätter sig i kommunen föreslås i utredningen. Statsbidraget ska utgå under tre år och ska täcka kostnader för exempelvis anordnande av praktikplatser, särskild information, översättningskostnader och tolkkostnader. Även merkostnader som kan uppstå för kommunen inom till exempel barnomsorgen, skolan, individ- och familjeomsorgen samt äldreomsorgen är inräknade.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB, socialtjänstnämnden, utbildningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Bromma, Hägersten-Liljeholmen och Kungsholmen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning att introduktionen för nyanlända

ska utvecklas, utformas och organiseras på ett sådant sätt att den blir mer effektiv och påskyndar nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Stadsledningskontoret anser att det måste tydliggöras, oavsett ansvarsfördelning och uppdrag, att det primära målet med introduktionen är att den nyanlände får ett arbete och egen försörjning, inte bara förflyttas så nära arbetsmarknaden som möjligt. Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning att det krävs en tydligare ansvarsfördelning och samordning mellan olika aktörer samt tydliga incitament, för såväl individ som anordnare av insatser. Stadsledningskontoret anser dock inte att utredningens förslag bidrar till en sådan utveckling när ansvarsfördelningen är fortsatt uppdelad på många olika myndigheter utan tydliga individuella incitament och ytterligare ett antal aktörer tillkommer, lotsföretagen.

Stockholms stad har genom införandet av ”Jobbtorg Stockholm” en samlad organisation för stadens arbetsmarknadsinsatser för arbetslösa nyanlända och försörjningsstödstagare. Jobbtorg Stockholm bygger på principen om en gemensam ingång till stadens samlade resurser och målsättningen är att kraftsamla och samordna insatser för att stödja fler individer till egen försörjning. Ett uppdrag är att verka för att såväl privata anordnare av insatser som arbetsförmedlingen och försäkringskassan ska finnas närvarande på jobbtorgen. Genom att samorganisera sfi med Jobbtorg Stockholm 2009 har ytterligare steg tagits för att samordna de resurser inom introduktionskedjan som kan samverka för att nyanlända snabbare ska erhålla arbete.

I länet sker också en positiv utveckling mot ett utökat regionalt samarbete inom introduktionen av nyanlända. Det syftar till en ytterligare ökad samordning av resurser för att nyanlända ska få tillgång till ett bredare utbud av insatser över kommungränserna.

Stadsledningskontoret anser att det är av stor betydelse att de statliga aktörernas uppdrag och individuella incitament för att påskynda nyanländas etablering på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden tydliggörs och regleras. Det underlättar samverkan och samordningen mellan olika aktörer. Stadsledningskontoret anser dock att huvudansvaret för nyanländas introduktion fortsatt bör samordnas i kommunen som har de långsiktiga ekonomiska incitamenten för att nyanlända etablerar sig på arbetsmarknaden och inte blir beroende av försörjningsstöd. Stadsledningskontoret bedömer att en statlig introduktionsperiod, begränsad till en viss grupp nyanlända under tre år, riskerar att bara skapa en förskjutning av kommunens ansvar, ökade kostnader för försörjningsstöd för nyanlända som inte når självförsörjning samt nya gränsdragningsproblem mellan myndigheter.

Nedan redovisas stadsledningskontorets synpunkter i enskilda delar av utredningens förslag.

Rätten till introduktion – målgrupp

Målgruppen som enligt förslaget omfattas av den nya introduktionslagen motsvarar i princip de nyanlända som omfattas av stadens introduktionsprogram idag. Tiden för anhöriga till nyanlända att ansöka om uppehållstillstånd för att omfattas av introduktionslagen utökas dock från två till sex år, vilket innebär en något utökad målgrupp. I kommunens arbetsmarknadsinsatser finns idag också gruppen ”övriga anhöriga”, nyanlända som inte omfattas av den föreslagna introduktionslagen. Stadsledningskontoret bedömer att detta kommer att skapa parallella verksamheter i vilka ingår samma aktörer men där ansvarsfördelningen ser olika ut, vilket torde missgynna samverkan.

En statlig huvudman

Stadsledningskontoret förordar att Arbetsförmedlingen framför Migrationsverket är den myndighet som får ett förtydligt ansvar för introduktionen av nyanlända. Om introduktionsersättningen blir ett statligt ansvar är det av yttersta vikt att kostnaderna, och därmed de ekonomiska incitamenten, bärs av den myndighet som ansvarar för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Stadsledningskontoret anser också att arbetsförmedlingen bör få en tydligt riktad och mer konjunkturoberoende resursfördelning för insatser och program för nyanlända. En sådan tilldelning möjliggör en långsiktigare planering av insatserna och förenklar samverkan och samordningen med andra aktörer inom introduktionen, till exempel sfi, utbildningsanordnare och arbetsgivare. Utredningen lämnar inget tydligt förslag på hur en

sådan styrd resursfördelning skulle kunna säkerställas över tid.

Att utse arbetsförmedlingen som huvudman framför Migrationsverket innebär också en tydlig skiljelinje mellan den myndighet som prövar den enskildes rätt att stanna i landet och den myndighet som har ett ansvar för den enskildes etablering i Sverige. Till arbetsförmedlingens fördel talar också att den har en regional och lokal fysisk spridning samt erfarenhet av samverkan med andra aktörer inom introduktionen, som till exempel kommunens introduktionsprogram, sfi och vuxenutbildning.

Sfi och samhällskunskap

Stadsledningskontoret anser att införandet av en sfi-peng på ett positivt sätt kan bidra till ett utökat utbud av sfi-inriktningar, till exempel för olika yrkesgrupper, men vill samtidigt framhålla att sfi-pengen bör omfatta även de sfi-studerande som inte utgör målgruppen i den föreslagna introduktionslagen. Två system av valfrihet, ersättning och administration blir inte hanterbart och förutsägbart vare sig för den enskilde eller aktörerna inom introduktionen. I staden omfattas majoriteten av de sfi-studerande inte av den föreslagna introduktionslagen.

Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning att kommunen är en lämplig aktör att ansvara för samhällskunskap för nyanlända. Det är dock viktigt att understryka alla myndigheters ansvar och samverkan i samhällsinformationen till nyanlända. Stadsledningskontoret anser det inte vara nödvändigt att samhällskunskapen har en kursplan utarbetad från Skolverket eller att kursen behöver utföras av behöriga lärare. Samhällskunskapen bör däremot styras av lokalt eller regionalt fastställda riktlinjer för innehåll och utformning.

Ny aktör – introduktionslotsen

Utredningen föreslår att lotsen mot ersättning från staten ska säkerställa att den nyanlända får tillgång till olika insatser och service samt ha den samordnande roll i introduktionen som kommunen och arbetsförmedlingen har idag. Stadsledningskontoret gör bedömningen att möjligheten att åstadkomma en sammanhållen och effektiv introduktionskedja påverkas negativt av att ytterligare en mängd aktörer, i detta fall lotsföretag, får ett samordnande uppdrag i introduktionen. Lotsens incitament för att den nyanlända väljer bosättningsort där det finns både jobb och bostad är också oklara.

Introduktionsersättning till individen

Stadsledningskontoret ser positivt på en nationell, enhetligt utformad introduktionsersättning kopplad till deltagande i ett introduktionsprogram som är anpassat efter individens förutsättningar och arbetsmarknadens behov. Bedömningen är att den föreslagna konstruktionen ger incitament till aktivt deltagande i introduktionsprogram och arbete för egenförsörjning.

För att det inte ska uppstå problem vid tillämpningen av introduktionslagen i relation till rätten till ekonomiskt bistånd är det viktigt att den föreslagna introduktionslagen, på motsvarande sätt som Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., innehåller en bestämmelse om att den som omfattas av denna lag inte har rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär.

Bostadsersättning föreslås enligt utredningen endast utgå vid boende med eget förstahandskontrakt, egen bostadsrätt eller av hyresvärden godkänt andrahandskontrakt. Syftet är att stimulera ordnade boendeförhållanden. Då majoriteten av de nyanlända i Stockholm bosätter sig under mycket osäkra och trångbudda förhållanden, är det därför angeläget att poängtera vikten av att klargöra att den nyanlända inte heller har rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen till bostadskostnader.

Vid utformningen av ersättningen är det av yttersta vikt att den inte innehåller incitament för att ungdomar hoppar av gymnasiet för att få en högre ersättning genom rätt introduktionsersättning i stället för barnersättning.

Introduktionsprogram

Stadsledningskontoret ser positivt på de aktiviteter som utredaren föreslår kan ingå i introduktionsprogrammet, som förutom sfi och samhällskunskap kan vara till exempel validering, yrkes- och utbildningsbedömning, aspirantutbildning, yrkespraktik, provtjänstgöring,

arbetsmarknadsprogram och utbildning inom det reguljära utbildningssystemet. Det är viktigt att aktörer också får motsvarande uppdrag att uppdraget får medföljande resurser och består över tid, så att planerade insatser kan garanteras den nyanlände och samplaneras med andra insatser i introduktionskedjan.

Statlig ersättning till kommuner

Stadsledningskontoret förutsätter full kostnadstäckning och vill understryka att den föreslagna schablonersättningen inte täcker kommunens kostnader för försörjningsstöd till nyanlända som inte bedöms följa sin utvecklingsplan och förlorar rätten till introduktionsersättning. Vidare kommer schablonen inte täcka kommunens kostnader för de individer som efter tre år i introduktion inte etablerat sig på arbetsmarknaden och kan försörja sig själva. Stadsledningskontoret bedömer inte heller att den föreslagna ersättningen för sfí är tillräcklig då nyanlända studerar i genomsnitt längre än ett år.

Individens bosättning

Stadsledningskontoret ser mycket positivt på att de nyanlända föreslås få längre betänketid för val av bosättningsort då bosättningsproblemen för nyanlända som valt eget boende (EBO) i staden ofta aktualiseras efter en tid i kommunen och främst när familjeanknytningarna anländer. I samband med familjeåterföreningen bör därför en ny sexmånadersperiod aktualiseras under vilken familjen kan vända sig till migrationsverket vid behov av ny bosättningsort där bostad och arbete finns. Behovet av bostad och ny kommunplats uppstår många gånger akut och migrationsverket bör därför även ha beredskap i form av jourboenden i avvaktan att annan kommunplats kan anvisas. Det är också viktigt att migrationsverket och arbetsförmedlingen får ett tydligt ansvar att tidigt informera den asylsökande om möjligheter och svårigheter vid val av bosättningsort.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 september 2008 att

1. Hänvisa till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Överlämna tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamöterna Abdo Goriya m.fl. (s) föreslog att nämnden skulle överlämna ärendet till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande. Vice ordföranden Karin Rågsjö (v) och ledamöterna Abdo Goriya m.fl. (s) deltog inte i beslutet.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Utredningens förslag är omfattande och får konsekvenser i form av ett mycket stort antal lagändringar. Med hänsyn till den korta remisstiden har förvaltningens synpunkter därför begränsats till att omfatta det som förvaltningen bedömt som de viktigaste förslagen i utredningen. För närvarande är ansvarsförhållandet mellan staten och kommunerna sådant att staten har det fulla ansvaret för asyltiden, dvs tiden innan det att beslut har fattats av migrationsverket om individen skall beviljas uppehållstillstånd eller inte. Under den tid som staten har ansvaret har staten ansvaret för individens försörjning. När en individ beviljats uppehållstillstånd (permanent eller temporärt) övergår ansvaret för individen till den kommun där individen är bosatt, (om inte individen bor på sk anläggningsboende). Alla som beviljats uppehållstillstånd skall erbjudas introduktion av den kommun där man är folkbokförd.

I stadens nuvarande organisation är ansvaret för flyktingar och invandrare delat på flera olika nämnder. Utbildningsnämnden ansvarar för Sfí, vuxenutbildning, grundskola och gym-

nasium. Stadsdelsnämnderna ansvarar för mottagandet, samhällsinformation, introduktionsplaner och introduktionsersättning till flyktingar och nyanlända, förskoleverksamhet mm. Kommunstyrelsen, Jobbtorg Stockholm ansvarar för den arbetslinjeinriktade delen som innebär att den nyanlände så snart det är möjligt ska få en jobbplan på ett jobbtorg. Med dessa erfarenheter kan sägas att det finns fördelar med att ansvaret för nyanländas etablering lyfts till en huvudman som får ta det fulla ansvaret för de nyanlända. Det borde kunna leda till en större "enhetlighet", även om utredningens förslag innebär att de olika insatser som den nyanlände skall erbjudas kommer att utföras av olika aktörer. Förvaltningen tycker dock att förslaget inte tydligt kan redovisa att det kommer leda till en *effektivare* introduktion. Som huvudansvarig för introduktionen föreslås arbetsförmedlingen eller migrationsverket. Ansvaret för att planera för hur antalet nyanlända ska tas emot i länets kommuner föreslås läggas på länsstyrelserna. En "lotsbank" av privata företag ska upprätta "utvecklingsplaner" för individen och "följa" individen genom introduktionen. Kommunerna föreslås ha kvar ansvaret när det gäller frågor om skola, förskola, bildning, samhällsinformation. Kommunerna ska också samverka med länsstyrelsen i frågan om mottagandet (bosättningen) i kommunen alternativt bli tvingade att ta emot ett visst antal. Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till inriktningen i betänkandet som har eget ansvar, arbete och jämställdhet i fokus. Inriktning och förhållningssätt följer i princip utgångspunkterna för stadens riktlinjer för arbetet med ekonomiskt bistånd. Därmed blir nyanlända likställda med andra arbetslösa. Vidare styrs introduktionen bort från socialtjänsten vilket sannolikt är bra då socialtjänsten ofta förknippas med hantering av människor med problem. Betänkandet innehåller en rad förslag på förändringar som bedöms kunna innebära förbättringar men i vissa av utredningens förslag finns det anledning att ställa sig tveksam. En av de utgångspunkter som gällde vid den tidpunkt då staden beslutade att decentralisera mottagandet av nyanlända flyktingar och invandrare till stadsdelsnämnderna var att de starkaste incitamenten för att lyckas bättre med graden av självförsörjning efter avslutad introduktion var om ansvaret för mottagandet innehades av den organisation som också skulle komma att få ta "konsekvenserna" av en lyckad/mindre lyckad introduktion. Med detta som utgångspunkt ser förvaltningen i förslaget till "förstatligande" av mottagandet av nyanlända både möjligheter och risker. I förslaget uttrycks det som att allt "ansvar" för introduktionen "lyfts av" kommunerna. Förvaltningen anser dock att det finns ett betydande ansvar kvar för kommunerna genom att förslaget anger att kommunerna fortsatt ska se till att det finns SFI, barnomsorg, förskola/skola, samhällskunskapsutbildning samt ett "bosättningsansvar". Nedan redovisas förvaltningens synpunkter på några olika delar av utredningens förslag.

Ny introduktionslag

Förvaltningen tycker det är bra om en ny lag stiftas under förutsättning att den är tydlig både vad gäller introduktionens syften och mål och även när det gäller såväl myndigheters som individens rättigheter och skyldigheter. Lagen avses omfatta även de som varit bosatta i kommunen högst två år, vilket innebär retroaktiv tillämpning. För att det inte ska uppstå problem vid tillämpningen i relation till rätten till ekonomiskt bistånd är det viktigt att den föreslagna introduktionslagen, på motsvarande sätt som Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., innehåller en bestämmelse om att den som omfattas av denna lag inte har rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär och att rätt till bistånd för bostadskostnader inte heller föreligger.

Målgruppen behålls - tid för anhöriga utökas

Målgruppen för introduktion föreslås bibehållas men begränsas till åldrarna 18-64 år. Detta har förvaltningen inga invändningar mot. Tiden för anhöriga att söka uppehållstillstånd för att omfattas av introduktionen utökas från två till sex år från det att den som individen är anhörig med togs emot i en kommun. Detta förslag är enligt förvaltningen bra då det kan öka mobiliteten till delar av landet som har bra förutsättningar för mottagandet.

Staten ansvarar för introduktionen

Förslaget anger att en statlig myndighet ska äga huvudansvaret för introduktionen och att introduktionsprogram erbjuds och genomförs. Förvaltningen delar uppfattningen om att

ansvaret bör ligga samlat på en huvudman. Det måste dock förutsättas att detta ansvar inkluderar huvudansvar för samverkan med andra myndigheter och kommuner. I praktiken innebär förslaget att ett mycket stort antal myndigheter och företag kommer vara inblandade med ansvar för olika delar av genomförandet av ett introduktionsprogram.

Staten ansvarar för försörjningen i tre -fem år

Förvaltningen anser att det är bra att ansvaret för introduktionen kopplas ihop med ansvaret för individens försörjningsbas. Förvaltningen är dock kritisk till periodens längd. Förvaltningen anser att den perioden bör utsträckas till minst fem år för samtliga mottagna, (enligt förslaget är det bara för de som är i behov av vård av olika slag eller rehabilitering som kan omfattas av statligt försörjningsansvar i upp till fem år). Dessutom blir det med förslaget så att kommunerna får "ta över" ansvaret för den enskildes försörjning om introduktionen inte lett till att den nyanlände är självförsörjande efter tre år. I utredningen görs ett antagande om självförsörjningsgraden efter viss tid. Andelen nyanlända i åldern 18-64 år som är i egenförsörjning tre år efter första bosättning antas vara 45 procent. Förvaltningen menar att detta konkret innebär att ansvaret för den resterande delen överförs till kommunerna och med största sannolikhet kommer dessa individers fortsatta försörjning bestå av ekonomiskt bistånd.

Ersättning till nyanlända

Ersättningen till nyanlända föreslås lämnas i form av introduktionsersättning, bostadsersättning och barnersättning till den som deltar i introduktionsprogram och följer sin utvecklingsplan.

Introduktionsersättnings

Introduktionsersättning ska ges i en löneliknande form och i syfte att främja jämställdhet baseras den på respektive vuxen individs prestationer. Om hushållet väljer att låta en person avstå från att delta i introduktionen får hushållet alltså klara sitt uppehälle med mindre pengar. Ersättningen ska vara något högre än riksnormen för försörjningsstöd och den är mer schabloniserad. Den kan sättas ned helt eller delvis om den nyanlände inte medverkar aktivt och uteblir. Inkomster från extraarbete utanför introduktionsprogrammet, som ska vara på heltid, ska inte reducera ersättningen. Förvaltningen har inget att invända mot denna konstruktion och bedömningen är att den ger incitament till aktivt deltagande i introduktionsprogram och till att söka sig till arbetsmarknaden under förutsättning att den nyanlände inte ges rätt att vända sig till socialtjänsten för kompletterande ekonomiskt bistånd enligt socialtjänst- Ur kommunens perspektiv är det viktigt att handläggningstiderna för introduktionsersättningen är korta så att kommunen inte tvingas förskotta och återsöka utbetalat bidrag med hänvisning till långa handläggningstider. Eftersom felaktigt utbetald introduktionsersättning ska kunna återkrävas och kvittas bör det även framhållas att detta ej får tillåtas medföra behov av ekonomiskt bistånd.

Barnersättningen

Barnersättningens storlek utgår från riksnormens personliga och hushållsgemensamma kostnad för olika åldrar reducerat med barn-respektive studiebidrag. Förvaltningen tycker att denna konstruktion är logisk. Förvaltningen vill dock invända mot att 16-17-åringar som ej går i gymnasieskolan får högre introduktionsersättning, dvs. ej reducerad med studiemedel, än de gymnasiestuderande. Detta är olyckligt eftersom det minskar incitamentet att studera på gymnasiet, vilket alltid bör eftersträvas när det gäller alla ungdomar.

Bostadsersättningen

Bostadsersättning föreslås endast utgå vid boende med eget första förstahandskontrakt, egen bostadsrätt eller vid av hyresvärden godkänt andrahandskontrakt. Syftet är att stimulera ordnade boendeförhållanden. I Stockholm bosätter sig majoriteten av de nyanlända under mycket osäkra och trångbodda förhållanden, och i detta sammanhang är det åter angeläget att poängtera vikten av att klargöra förutsättningarna i relation till rätten till ekonomiskt bistånd till hyreskostnader.

Det är bra att de nyanlända föreslås få längre betänketid (6 månader), under vilken de kan vända sig till migrationsverket för anvisning av en egen lägenhet på en ort där detta kan

erbjudas, men tiden är ändå inte tillräcklig. Bosättningsproblemen aktualiseras främst när familjeanknytningarna anländer. I samband med familjeåterföreningen bör därför en ny sexmånadersperiod aktualiseras då familjen kan vända sig till migrationsverket vid behov av hjälp med bostad. Behovet uppstår många gånger mycket akut och migrationsverket bör därför även ha beredskap för detta i form av jourboende i avvaktan att bostadsanvisning är möjlig att göra.

Ny aktör - Introduktions lots

En s.k. lots i form av ett företag kan vara ett sätt att stärka den enskildes förutsättningar för en snabbare etablering. Förvaltningen ser detta som ett nytt sätt att hitta vägar till en snabbare etablering vilket är bra. Förslaget innehåller också en "valfrihet" för individen att själv välja lots. Det kan ifrågasättas om den enskilde ska eller kan välja "helt själv". Om lotsen ska in i ett tidigt skede för att tillsammans med den enskilde upprätta individens utvecklingsplan så måste det förutsättas att den aktuella lotsen/företaget har en särskild kunskap som kan bidra till att matcha den enskildes utbildningsbakgrund och erfarenheter av tidigare yrken mot utbildning eller arbetsmarknad. Alla lotsar kan rimligen inte förväntas ha en kunskap inom samtliga branschområden och sannolikt ökar lotsens förutsättningar att vara ett stöd för individen om lotsen har kunskaper inom det bransch eller det yrkesområde den ska lotsa.

En övergång till ett "lotssystem" innebär behov av dubbla system under en övergångsperiod. Från det att beslut om införande av lotsar fattas tills ett sådant system är helt infört krävs en period där både lotsar och kommunerna verkar parallellt i introduktionen. Utredningen föreslår att under högst ett år efter det datum då integrationslagen träder i kraft får Migrationsverket/Arbetsförmedlingen ge kommunen de uppgifter som åläggs introduktionslotsen.

Samhällskunskap ska ges

När det gäller samhällsinformationen till nyanlända är det viktigt att utveckla såväl innehåll som form. Bland annat är det synnerligen viktigt med större fokus på barnperspektivet och föräldrarollen, exempelvis förväntningar på föräldrars deltagande och engagemang i skolgång och fritidsaktiviteter, och barnsäkerhet. Det finns ett stort behov av vardagsnära information och möjlighet att diskutera exempelvis barnuppfostran, jämställdhetsfrågor, religionsfrågor etc. Utredningen föreslår att undervisningen ska ges av behöriga lärare inom den obligatoriska skolan och gymnasieskolan och att skolverket ska fastslå en utbildningsplan för verksamheten. Förvaltningen anser att en god samhällsinformation är av yttersta vikt och delar utredningens förslag om att denna uppgift kan utföras av kommunerna. Stadens egna erfarenheter visar att samhällsinformationen behöver fördjupas och ges större tydlighet kring innehållsfrågor och omfattning. När det gäller samhällsinformation så anser förvaltningen att samverkan skall ske med aktörer som exempelvis försäkringskassan, arbetsförmedlingen, hälso- och sjukvården, föreningsliv m.fl. Det är även viktigt ur ett likställighetsperspektiv att alla nyanlända garanteras samma samhällsinformation. Även om kommunerna inte har ansvaret för introduktionen av nyanlända under de första tre åren är det i kommunernas intresse att de insatser som ska genomföras under introduktionen görs på ett sätt som så långt som möjligt medverkar till att ge individen de allra bästa förutsättningarna för sin etablering i landet. Kommunerna är dock själva bäst på att avgöra i vilken form denna typ av aktiviteter ska genomföras och i vilken omfattning. Det finns många lokala förutsättningar som måste beaktas och informeras om. Enligt förslaget ska verksamheten bedrivas med utgångspunkt från en av skolverket upprättad utbildningsplan. Förvaltningen anser att det är angeläget att en sådan plan ska fungera som ett ramverk som inte begränsar möjligheterna att föra in vissa moment som kan handla om de lokala förhållanden som gäller i kommunen. Det finns vidare mycket goda exempel från ett nytt sätt att arbeta med samhällsinformation i Malmö stad. Där ges informationen i något som mer liknar en studiecirkel, på det egna språket och framförallt i en mer dialogliknande form. Där finns möjlighet till att mer djupgående ifrågasätta, diskutera och jämföra likheter och olikheter mellan kulturer, religion och "den svenska modellen".

Arbetsförmedlingens uppdrag/ansvar

Utredaren föreslår att ansvaret för introduktionen skall läggas på antingen Migrationsverket eller arbetsförmedlingen. Förvaltningen förordar att ansvaret läggs på arbetsförmedlingen och med tydliga uppdrag vad gäller insatser och fördelning av resurser. Skälet till detta är att arbetsförmedlingen har störst förutsättningar att ge individen stöd och insatser som leder till jobb och egen försörjning. Den risk som förvaltningen ser är att arbetsförmedlingen genom ett utökat uppdrag förlorar fokus på sitt kärnuppdrag. Därför måste anslag och insatser som riktas till målgruppen nyanlända öronmärkas och vara konjunkturoberoende, dvs. att dessa ej får förändras vid tider då övriga arbetsmarknadspolitiska medel minskas. Anslagens storlek måste också kunna samvariera med inflödet av flyktingar och nyanlända. Stadens erfarenheter hittills är att arbetsförmedlingen, trots tydliga direktiv i regleringsbrevet, ändå inte prioriterat flyktingar och nyanlända liksom mottagare av ekonomiskt bistånd. En konsekvens av detta är att kommunerna tidigare etablerat olika verksamheter med arbetsmarknadspolitisk inriktning. Utredaren föreslag innebär också att arbetsförmedlingen skall få huvudansvar för anordnande av praktikplatser, vilket förvaltningen tycker är bra. Utredaren förutsätter dock att kommunerna tillhandahåller praktikplatser, vilket innebär att det måste ingå i kommunernas uppdrag som arbetsgivare att möta upp detta genom att ta ett aktivt ansvar för arbetsmarknadspolitikens genomförande. Skall kommunerna kunna ha detta uppdrag förutsätts också att det finns medel som täcker de merkostnader som uppstår för att ha handledare som också har en kompetens i att ha praktikanter med annat språk, låg nivå i svenska språket, kulturell kompetens osv. När det gäller försäkringskassans ansvar så vill förvaltningen framhålla att det även här är viktigt att öronmärka resurser till målgruppen.

Ersättning till kommunerna

Förvaltningen ser det som en självklarhet att staten ska kompensera kommunerna för de kostnader som kommunerna får för genomförande av de uppdrag de åläggs. Detta sker genom att kommunerna får ett specialdestinerat statsbidrag för genomförandet av olika aktiviteter och de merkostnader som uppstår för en kommun när en nyanländ bosätter sig i kommunen ska kommunerna. Enligt förslaget ska kommunerna kompenseras under tre år och utredningen pekar ut åtta olika områden:

- anordnande av praktikplatser
- merkostnader inom barnomsorg och skola
- merkostnader inom äldreomsorg
- merkostnader inom vuxenutbildning
- särskild information som vänder sig till nyanlända
- översättningskostnader för informationsmaterial och annat
- tolkkostnader samt
- utbildningen av den egna personalen i kulturmöten och migrationsbarriärer

Det är också angeläget att kommunerna erhåller full compensation i fråga om extraordinära kostnader och vissa sjukvårdskostnader. Hittills har det varit så att kommunerna aldrig erhållit full ekonomisk compensation för extraordinära kostnader utan bara vissa del. Detta bekräftas också i utredningen.

SFI-peng

För att öka ny anländas möjligheter att välja svenskundervisning ska en sfi-peng följa den nyanlände även om undervisningen sker i annan kommun än hemkommunen. Att koppla ersättningen för SFI-undervisningen till den kommun som utför verksamheten anser förvaltningen är riktigt. I staden har nyanlända valmöjlighet att välja SFI-anordnare inom kommungränserna varför en sådan valfrihet inom länet bör vara möjlig.

Samhällskunskapspeng

Förvaltningen anser det riktigt att samhällskunskapspengen följer den nyanlände på samma sätt som SFI-pengen föreslås följa den nyanlände.

Bosättningslagen

Ansvaret för bosättning innebär att kommunerna skall ha en skyldighet att ta emot nyanlända för bosättning. Intentionerna i utredningens förslag om en sk "pliktlag" som ger läns-

styrelsen möjlighet att ålägga kommunerna att ta emot ett visst antal nyländare är goda. Syftet är att få alla kommuner delaktiga i mottagandet. I praktiken är det så att de allra flesta kommuner tar emot flyktingar om än i varierande grad pga. olika förutsättningar. Förvaltningen anser dock att det finns risk för att denna lag blir verkningslös i praktiken. Om en kommun "åläggs" att ta emot ett antal nyanländare så kan det i praktiken bli svårt att placera i kommunen om det inte finns bostäder i relation till det beslutade antalet. Förvaltningen anser det inte rimligt att en lag som utredningen säger ska "bygga på frivillighet" samtidigt ska kunna användas tvingande. I ett värsta scenario kan en kommun tvingas köpa hotellboende för alla som inte kan erbjudas ett vanligt boende. Om man inför någon form av tvång för kommunerna uppstår även frågan om hur länge detta ska gälla, dvs om det tvingande beslutet gäller under ett år för att därefter omprövas.

Utredningens ekonomiska beräkningar

Förvaltningen har mot bakgrund av den korta remisstid som gäller för denna utredning inte kunnat detalj studera alla och de mycket omfattande ekonomiska beräkningar som utredningen genomfört. Om förslagen beträffande ersättning till kommunerna är tillräckliga eller ej är således inte bedömda. Detta gäller både de mer övergripande antaganden utredningen gjort för hur förslagen påverkar alla kommunerna, landstingen och staten men också i enskilda detaljer. T ex har beräkningar som gjorts över vad en t ex en "SFI-plats" kostar.

Enligt utredningen 34 tkr per nyanländ. När förvaltningen förhört sig med utbildningsförvaltningen om hur de ser på denna beräkning så anser de att den beräkning som gjorts är för låg. Med hänsyn tagen till den "nivå" som många nyanländare befinner sig på, t ex om individer är analfabeter och lågutbildade, och ska studera SFI. Vidare så anger utredningen en omfattning på 50 timmar för en nyanländs samhällskunskap och till en kostnad om 3,5 tkr per nyanländ. Förvaltningen anser att samhällskunskapen är ett mycket viktigt verktyg i introduktionen och att det därför är motiverat med en höjning av ambitionsnivån i förhållande till dagsläget. Det gäller både innehåll och omfattning. Förvaltningens är tveksam till om den föreslagna nivån ens kompenserar för en omfattning som motsvarar dagsläget och de egentliga kostnaderna. Förvaltningen räknar också med att Utbildningsnämnden i sitt yttrande kommer att redovisa sina synpunkter på om kostnadsberäkningarna i detta avseende är korrekta eller ej. En generell synpunkt förvaltningen vill ge är att det är synnerligen viktigt att full kompensation utges för de merkostnader som uppstår när nyanländare tas emot i kommunen. Vidare anser förvaltningen att kommunerna alltid ska kompenseras fullt ut vad gäller sådana extraordinära kostnader som kan uppstå t ex vid vissa tidpunkter då t ex antalet mottagna ökar extremt under mycket kort tid (som bl a skedde efter den s.k. asylagens införande)

Konsekvenser för Jobbtorg Stockholm

Ett genomförande av utredningens förslag påverkar Jobbtorg Stockholms verksamhet. En väsentlig del av Jobbtorgetets målgrupper utgörs av nyanlända flyktingar och andra invandrare. Dessa grupper blir i så fall ett statligt ansvar. Dock bör staden beakta att en stor del av dessa enligt utredningen förväntas återkomma till staden efter tre år utan egen försörjning.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 september 2008 att

1. Överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen och bostads- och integrationsnämnden som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Roger Mogert m.fl. (s) och Susanna Brolin (v), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Per Olsson (mp), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen tar endast upp i detta ärende avvikande synpunkter som har direkt bäring på nämndens ansvarsområde.

Huvudmannaskapet

Huvudmannaskapet föreslås flytta från kommunerna till en statlig myndighet, Migrationsverket eller Arbetsförmedlingen. Om denna förändring träder i kraft föreslår förvaltningen att Arbetsförmedlingen blir den ansvariga myndigheten. En fördel för den enskilde är att man skiljer på den myndighet som fattat beslut om uppehåll och den myndighet som skall ansvara för den enskildes framtidsplanering. Till Arbetsförmedlingens fördel talar att de har en decentraliserad verksamhet i landet, likvärdig bedömning samt erforderliga verktyg för att möjliggöra för den enskilde att snabbt komma in i arbetslivet. En tradition finns även att samverka mellan kommuner och arbetsförmedlingar gällande utbildningar, arbete och praktik.

Sfi- och samhällskunskapspeng

Varje individ skall få rätt till en introduktionslots. Lotsen skall i samverkan med individen upprätta en utvecklingsplan för minst ett år på heltid. Planen skall fokusera på svenskundervisning, samhällskunskap samt övriga insatser som kan krävas för att komma till egen försörjning. I utredningen föreslås att en sfi-peng skall införas för användning inom ramen för introduktionen. Pengen skall göra det möjligt för individen att välja så utifrån ens egna förutsättningar och behov, även utanför den kommun som han eller hon är bosatt i. Hemkommunens samtycke skall, som det är i dag, ej behövas. En förändring blir också att kommunen blir skyldig att erbjuda sfi inom en månad från anmälan. Idag är motsvarande skyldighet tre månader. Nytt blir att ämnet samhällskunskap skall få motsvarande status som sfi, dvs en peng skall införas och kommunen blir skyldig att tillhandahålla undervisning inom 1 månad även här. Skolverket skall få i uppdrag att utarbeta en kursplan i ämnet och enligt utredarens förslag ska kursen omfatta ca 50 studietimmar med krav på närvaro. Beträffande pengsystem och valfrihet har förvaltningen följande synpunkter; Förvaltningen vill framhålla att de nyheter som föreslås i denna utredning gällande sfi även bör omfatta alla presumtiva sfi-studerande dvs både nyanlända enligt den föreslagna introduktionslagen samt övriga nyanlända invandrare. Två system av valfrihet, ersättning och administration blir inte hanterbart och förutsägbart vare sig för den enskilde eller för det omgivande samhället. I Stockholms sfiundervisning utgörs ca 10-15% av flyktingar. Majoriteten av deltagarna är alltså "vanliga" sfi-studerande. I praktiken har stockholmarna redan full valfrihet att välja anordnare, privat eller kommunal samt studietider och omfattning och peng utbetalas först till anordnarna efter utförd prestation. Men om ett nationellt system införs som möjliggör individens rätt fullt ut att studera i en annan kommun med olika prissättningar och olika administrativa system uppkommer svårigheter. Om inte en gemensam peng/prissättning införs föreslår förvaltningen att den aktuella interkommunala prislistan blir gällande. Frågor som bör besvaras är, vems ansvar blir det att tillhandahålla utbildning inom en månad, hemkommunen eller vald kommun? I Stockholmsregionen är det vanligt att nyanlända ofta flyttar, vad händer med peng vid byte av hemkommun? Risk finns att det föreslagna pengsystemet försvårar kommunernas sfi-organisation att följa och planera sin ekonomi. Beträffande den föreslagna en månadsregeln ställer sig förvaltningen positiv till förslaget. Förvaltningen kan tillgodose att nyanlända och övriga invandrare kan påbörja en utbildning utifrån den enskildes språkliga behov och förutsättningar inom den föreslagna tidsramen. Men om speciella yrkesinriktningar finns i eller utanför hemkommunen kan kanske den optimala utbildningen komma i fråga först i ett senare skede. Detta eftersom en mer omfattande kartläggning då kan behövas samt att platserna också kan vara begränsade. Idag har kommunerna i

Stockholms län samarbete inom SFX, Svenska för yrkesutbildningar, dock kan konstateras att dessa utbildningar är betydligt mer kostsamma än ordinarie utbildningar inom sfi. Om alla ska få kunna välja fritt i landet och länet blir det sannolikt mycket kostnadsdrivande. Som följd av valfrihet och pengsystem är det av synnerlig vikt att de administrativa systemen fungerar på ett optimalt sätt och att kommunerna blir ekonomiskt kompenserade fullt ut. Om kursen i samhällskunskap skall erbjudas inom en månad är det av vikt att det sker på modersmålet. Ju tidigare som samhällsinformationen ges desto viktigare med flexibilitet och undervisning på modersmålet. Förvaltningen anser det inte nödvändigt att det måste vara en kursplan utarbetad från Skolverket som ligger till grund för innehållet i kursen/informationen. Inte heller nödvändigt att det ska vara behöriga lärare som undervisar. En lämplig aktör i introduktionskedjan att ge samhällsinformation skulle kunna bli lotsföretaget som skulle kunna individriktad den obligatoriska informationen under en längre tid och under dialogliknande möten. Blir det dock beslutat att Skolverket skall utarbeta en kurs föreslår förvaltningen att kursen blir indelad efter samma kriterier som sfi, s kursplaner, dvs utifrån språk och utbildningsnivå i förhållande till den egna kulturen. Dock bör inte sfiutbildningen bli ansvarig för genomförandet, dels för att alla nyanlända inte läser sfi men kan behöva samhällsinformation ändå, dels är sfi en språkutbildning som inte bör sammanblandas med andra samhällsuppdrag.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunen blir även framöver huvudman för sfi-undervisningens genomförande. Staten kommer dock att finansiera undervisningen, liksom andra merkostnader som uppstår i kommunen när en nyanländ bosätter sig i en kommun. Introduktionsperioden beräknas vara tre år. Utredaren beräknar att varje sfi-studerande/nyanländ studerar sfi motsvarande ca ett års heltidsstudier men utspritt på längre tid. Utredaren beräknar att ersättningen till kommunen blir ca 34 000 kr/nyanländ och för samhällskunskapen ca 3 500 kr/nyanländ/kurs. Idag studerar en majoritet av nyanlända fler timmar än motsvarande "enhelårsplats". I Stockholm tillhör de flesta studerande studieväg 2 och det tar ca 2,5 år för en majoritet av de nyanlända att uppnå slutbetyg D. En utbildningsplats kostar i Stockholm ca 70 000 kr beräknat utifrån 2,5 års studier med ca 15 timmars undervisning/per vecka. Dock slutför inte alla studierna, en del påbörjar ett arbete istället. Men om språkkunskaperna inte är tillräckliga senare i livet återkommer många till sfi både fyra och fem år senare. Som framgår täcker utredarens förslag till ersättningen inte kommunens kostnader för sfi. Beträffande ersättningen för samhällskunskap är även den beräknad i underkant, dock beror kostnaden på hur kursen kommer att organiseras och dimensioneras.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2008 att godkänna förvaltningens svar på remissen och överlämna det till kommunstyrelsen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Flyktingmottagandet är naturligtvis en nationell angelägenhet och därmed ett statligt ansvar. Hur mottagandet ska administreras och organiseras har varit föremål för diskussion i många decennier. Kännetecknade för diskussionen har, förutom diskussion mellan stat och kommun, att så många myndigheter varit inblandade och att insatserna inte gått att samordna på ett effektivt sätt. Nuvarande förslag ger inte någon lösning på det problemet, snarare tvärtom genom införandet av ytterligare ett moment, en lotsfunktion. Ansvaret uppdelat på många olika myndigheter utan inbördes incitamentsstruktur kvarstår med förslaget. Förvaltningen ställer sig positiv till den nya lagen om kommunernas ansvar för bosättning av vissa nyanlända, där det stipuleras att kommunerna kan åläggas skyldighet att ta emot ett visst

antal nyanlända flyktingar. Förvaltningen ställer sig även bakom förslaget att den nyanlände kan flytta till en annan kommun om förutsättningarna för arbete och bostad är bättre där. Förvaltningen vill avslutningsvis framhålla att svarstiden på remissen varit kort varför vi inte haft tid till mer genomarbetade synpunkter. Vi anser oss ändå ha fatt med det mest väsentliga i vårt svar.

Hägersten-Liljehomens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 september 2008 att

1. Godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Wallman m.fl. (s) och ledamoten Kjell Marténg (v), *bilaga 1*.

Vice ordförande Jan Wallman m.fl. (s), ledamoten Kjell Marténg (v) och Ylva Wahlström (mp) anmälde att de lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Ansvarig myndighet

Förvaltningen är positiv till förslaget att ansvaret för flyktingmottagningen ska läggas på en statlig myndighet, eftersom det ökar sannolikheten för att mottagandet blir mer likartat över landet. Utredningen lämnar det öppet om mottagandet ska åligga arbetsförmedlingen eller Migrationsverket. Enligt tidigare undersökningar har så många som upp till 25% av flyktingarna svåra trauman och behöver därför omfattande rehabilitering. Förvaltningen tror inte att arbetsförmedlingen har den kompetens som krävs för att möta behoven hos dessa människor. Hos Migrationsverket finns däremot erfarenhet av att bistå flyktingar med olika behov och därför bör ansvaret för mottagandet ligga där. Därmed hålls också insatserna samman från det att personen anländer till Sverige och till dess att hela mottagningsprocessen är klar.

Målgrupp för introduktionen

Enligt förslaget ska den undre åldersgränsen på 18 år bibehållas, men den övre gränsen höjs från 60 till 64 år. Förvaltningen ifrågasätter om det är rimligt att alla flyktingar som är över 60 år ska delta i åtgärder som förebereder för arbete när det generellt är så svårt för personer i den åldersgruppen att ta sig ut på arbetsmarknaden. Däremot bör givetvis både dessa och de som uppnått pensionsålder erbjudas undervisning i svenska och samhällskunskap.

Introduktionstiden

För närvarande gäller en introduktionstid om 18 månader. Erfarenheterna har visat att det är för kort tid för de flesta flyktingarna och särskilt för dem som är svårt traumatiserade. Förvaltningen välkomnar därför att det statliga ansvaret för mottagandet ska gälla i tre år med möjlighet till förlängning i upp till fem år om längre rehabilitering och vård behövs.

Den enskildes ansvar

I förslaget sägs att introduktionsprogrammet "ska bedrivas på heltid i minst ett år". Förvaltningen vill framhålla att det finns flyktingar som klarar sig själva direkt efter den allra

första tiden i landet. Det är personer som lärt sig svenska snabbt på mer eller mindre egen hand och som även lyckats ordna arbete. Att tvinga dessa människor att avstå från att arbeta kan inte vara förenligt med utredningens grundtanke om eget ansvar och snabbt utträde på arbetsmarknaden.

SFI

Utredningen föreslår att nyanlända ska ha tillgång till sfi inom en månad från det att anmälan till sfi-kurs inkommit till kommunen, vilket förvaltningen tycker är bra då det är viktigt att flyktingen kommer igång så fort som möjligt med sådant som behövs för etableringen i Sverige. De flyktingar som så önskar och kan bör dessutom ha möjlighet att snabba på sin språkinläring på egen hand genom webbkurser i svenska. Förvaltningen har inget att invända mot förslaget till sfi-peng, men är tveksam till tankarna på att betala ut bonus till dem som klarar sin kurs inom bestämd tid. Viktigare är att undervisningen i svenska är kvalificerad och anpassad till den enskildes behov, så att personen genom det stimuleras till att lära sig det nya språket.

Samhällskunskapsundervisning

Förvaltningen anser att det är mycket bra med en statlig kursplan och med behöriga lärare till undervisningen i samhällskunskap. Förslagen bör ge en större likformighet och högre kvalitet i undervisningen, vilket kanske kan bidra till att minska vissa av de svårigheter som kan uppstå för dem som ska lära känna sitt nya hemland.

Introduktionslots

Förvaltningen förestår det som att den föreslagna introduktionslotsen ska göra samma saker som idag utförs i det kommunala flyktingmottagandet. Huruvida verksamheten skulle bli väsentligt mycket bättre i privat regi undandrar sig förvaltningens bedömning. Oavsett regi är det dock viktigt att den som utför "lotsarbetet" har rätt kompetens och rätt inställning till uppdraget. I många fall kan det vara enkelt att upprätta en introduktionsplan och att följa upp att den genomförs, men i andra fall krävs många samtal och mycket motiveringsarbete innan flyktingen kan komma igång med t.ex. sfi. Om introduktionslotsarna ska arbeta i privat regi är det viktigt att kommunerna får lämna synpunkter på förfrågningsunderlaget för upphandlingen, så att kommunernas erfarenheter tas ordentligt tillvara.

Ekonomisk ersättning

Förvaltningen förstår förslaget som att de ekonomiska bidragen till flyktingarna ska betalas ut av staten. Förvaltningen anser att det är bra att introduktionsersättningen hålls åtskild från försörjningsstödet, de olika bidragen hålls åtskilda, så att det inte blir lika enkelt som det kan vara idag att gå från den ena formen av bidrag till den andra. För närvarande utgår introduktionsersättning i 18 månader, därefter tar kommunen över ansvaret och ger försörjningsstöd. Om statens ekonomiska ansvar utökas till att gälla under tre år, så som föreslås, minskar också risken för att flyktingarna blir beroende av försörjningsstöd. Nyanlända som deltar i ett introduktionsprogram ska ha rätt till introduktionsersättning. Ersättningen ska vara individuell, dvs. den kan endast reduceras till följd av andra inkomster som den enskilde själv har och inte med inkomster hos någon annan i hushållet. Ersättningen ska utgå med ett schablonbelopp istället för som nu då introduktionsersättningen är behovsprövad och extra bidrag kan ge till olika ändamål. Förvaltningen kan inte bedöma vilka effekter ett schablonbidrag kan få på den enskildes möjligheter att klara sig ekonomiskt. Schablonen förutsätter att flyktingen deltar i heltidsaktiviteter. Förvaltningen önskar klarlagt vad som gäller om personen inte klarar heltidssysselsättning. Betalas t.ex. halv introduktionsersättning ut och ska personen i så fall ha rätt till försörjningsstöd som komplettering? Även till boendekostnader ska ett schablonbidrag utbetalas. Huruvida detta belopp ska vara samma för hela riket framgår inte av skrivningen. Förvaltningen anser att olika belopp måste gälla på olika orter, eftersom boendekostnaderna skiljer sig mycket åt mellan kommunerna. För bidrag till boendekostnader gäller att det endast kan utgå när flyktingen har egen ägd bostad, förstahandskontrakt på hyreslägenheter eller av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt. Det kan medföra att många flyktingar i Stockholm inte får något bidrag till sitt boende, eftersom många av dem, till följd av den svåra bostadssituationen, bor inneboende under långa perioder. I förslaget

sågs att flyktingar inte ska kunna få bostadsbidrag från försäkringskassan. Det kan medföra att personer som har en förvärvsinkomst strax under schablonen för introduktionsersättning tvingas söka sådan ersättning för att klara sig ekonomiskt, fast de skulle vara ekonomiskt oberoende om de fick det vanliga bostadsbidraget. I utredningen sägs att kommunernas försörjningsansvar upphör "i stort sett" under introduktionstiden. Förvaltningen önskar klarlagt vad detta innebär och vilken instans som är ansvarig om t.ex. en barnfamilj inte har matpengar och riskerar att bli vräkt på grund av att föräldrarna inte deltagit i introduktionen och därmed inte fått något introduktionsbidrag. Gäller då principen om kommunens yttersta ansvar eller har andra regler företräde?

Bosättning

För närvarande råder en obalans i landet mellan kommuner som tar emot ett stort antal flyktingar och dem som i stort sett inte tar emot några alls. Förvaltningen menar att detta leder till att integrationen av flyktingarna försvåras och tillstyrker därför förslaget om att kommunerna ska kunna tvingas att ta emot ett visst antal flyktingar. I förslaget sägs att den nyanlände under sex månader från det att uppehållstillstånd beviljats ska kunna vända sig till Migrationsverket för att få hjälpa med att flytta till en annan kommun. För närvarande gäller tidsgränsen en månad. Förvaltningen anser att det är bra med en förlängd tid, eftersom det ofta tar ett tag innan flyktingen kan bedöma sina möjligheter att etablera sig på den ort han bosatt sig.

Arbetsförmedlingen och försäkringskassan

För närvarande har arbetsförmedlingen särskilda handläggare, som arbetar med flyktingarna, och resurser i form av t.ex. instegsjobb. Detta är dock inte tillräckligt, utan ytterligare resurser behöver tillföras så att arbetsförmedlingen kan prioritera flyktingarna utan att andra grupper av arbetssökande drabbas. I förslaget sägs att kommunerna ska bidra med praktikplatser inom sina verksamheter, men att arbetsförmedlingarna ska ha huvudansvaret för att administrera praktikplatser. Det är bra att klarhet på detta sätt skapas om vem som är ansvarig för vad. Arbetsförmedlingen ska verka för att nyanlända får möjlighet till validering eller yrkeskompetensbedömning. Någon organiserad verksamhet med validering finns inte idag, vilket gör att flyktingars kompetens och erfarenhet riskerar att inte tas till vara. Förvaltningen tycker därför det är bra att frågan om validering lyfts fram i utredningen. Samma sak gäller för försäkringskassan, som idag är svår att få tillstånd samarbete med om flyktingar, men som behöver komma in tidigt i mottagningsprocessen för att hjälpa till med rehabilitering. Förvaltningen är positiv till att ett statligt ansvar införs för tillsyn över introduktionen och över samarbetet mellan olika myndigheter. Några av de viktigaste samarbetsparterna är försäkringskassan och landstingen, som således bör läggas till i den uppräknings som görs av olika instanser som ska samarbeta kring flyktingarna.

Ekonomisk ersättning till kommunerna

Förvaltningen avstår från att kommentera frågan om den statliga ersättningen till kommunerna, eftersom konsekvenserna av de föreslagna förändringarna är svåra att bedöma.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 september 2008 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (s), Reijo Kittilä (v) och Ingegerd Akse-
lsson Le Douaron (mp), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Introduktionen av nyanlända är en viktig del i integrationsprocessen. Kunskaper i det svenska språket är ofta en förutsättning för ett jobb. Om språkinläring, kunskaper om det svenska samhället och arbetslivsorientering kan påskyndas minskar risken för ett långvarigt utanförskap. För individen innebär ett jobb möjlighet till sociala kontakter, en bättre ekonomi och delaktighet i det svenska samhället. För samhället i övrigt innebär en ökad integration bl a att risken för spänningar mellan olika grupper minskar och genom arbete är den nyanlände med och bidrar till den gemensamma ekonomin. Beredningens förslag innebär enligt förvaltningens mening att introduktionen av nyanlända förbättras på flera punkter. I betänkandet föreslås att ytterligare 880 miljoner kronor utöver de 420 miljoner som idag betalas ut till kommunerna avsätts för introduktions verksamheten. Av dessa uppskattas 120 miljoner kronor avsättas för arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Arbetsförmedlingen får en nyckelroll för de nyanlända. Dels föreslås arbetsförmedlingen lämna bedömningar av behovet av arbetskraft i olika delar av landet som ett underlag vid bosättning dels för att de med utbildning och yrkeserfarenhet får möjlighet till validering eller yrkeskompetensbedömning. Utredningen föreslår att ansvaret för samordning och vissa uppgifter som kommunerna tidigare haft lyfts över till de sk introduktionslotsarna som ska kunna väljas ut en lotsbank av den nyanlände själv. Lotsarna blir en viktig del av det stöd som den nyanlände får. Det är viktigt att lotsarna har dokumenterad kunskap, gärna någon typ av certifiering, samt att incitament skapas för ett effektivt lotsarbete så att inte stödprocessen och lotsens egen arbetsinsats blir längre än nödvändigt. Den nyanlände bör också, om så önskas, kunna få hjälp i valet av lots av t ex arbetsförmedlingen. Genom att staten övertar det övergripande ansvaret för mottagandet av flyktingar m fl som omfattas av betänkandet ökar förutsättningarna för en mer likvärdig introduktion oberoende av var i landet den nyanlände hamnar. Det är också bra att ansvaret för introduktionen ligger på en myndighet så att risken minskar att frågor faller mellan stolarna. För kommunerna innebär den ändrade ansvarsfördelningen att introduktion och försörjningsansvar i stort sett upphör under introduktionsperioden. Den nuvarande schablonersättningen har inte gett full kostnadstäckning och därmed avlastas kommunerna kostnader. Om de satsningar som föreslås i betänkandet ger som resultat att nyanlända snabbare och i större omfattning kommer ut i arbete ökar kommunernas intäkter i form av kommunalskatt.

För att undvika kompetensförlust och övertalighet bland personer som idag arbetar med flyktingfrågor föreslår förvaltningen att staden centralt utarbetar program för att förbereda flyktingsamordnare m fl på kommande förändring. I betänkandet nämns just dessa befattningshavare som möjliga enskilda individer som kan tänkas vilja starta lotsföretag. I ersättningsmodellen föreslås en konstruktion som ska underlätta för nya företag att komma igång. Utöver kunskaper i att starta eget kan staden även ta initiativ till att skapa kontaktytor mellan befintliga företag som kan tänkas vara intresserade av att bedriva lotsverksamhet och stadens anställda med kompetens och erfarenhet av arbete med nyanlända.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Roger Mogert m.fl. (s) och Susanna Brolin (v) enligt följande

att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
att avslå förslaget om införande av en SFI-peng
samt att därutöver anföra

SFI-verksamheten behöver inte ett nytt system och en omorganisation. SFI behöver istället arbetsro för att ges möjlighet att utveckla verksamheten. Valfriheten inom Vuxenutbildning och SFI-verksamheten i Stockholm är redan idag stor. Det finns många flera externa samordnare i olika delar av staden att välja mellan så valmöjligheterna är många. Ett pengsystem skulle troligen varken öka valfriheten eller kvaliteten.

Reservation anfördes av Per Olsson (mp), enligt följande

Per Olsson (mp) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag att lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Jan Wallman m.fl. (s) och ledamoten Kjell Marténg (v), enligt följande

Vi motsätter sig att det införs en SFI-peng. Anledningen är att ett pengsystem är framförallt i detta fall är ytterst olämpligt. Pengsystem bygger på att den som använder det har en god överblick över de alternativ som står tillbuds. Detta är inte fallet när man pratar om SFI-peng.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (s), Reijo Kittilä (v) och Ingegerd Akse-
lsson Le Douaron (mp), enligt följande

Stadsdelsnämnden lämnar följande svar på remissen.

Betänkandet "Eget ansvar - med professionellt stöd" ligger i linje med den politik som den borgerliga alliansen driver i Stockholms stad. Flyktingmottagningen ska först centraliseras och sedan ska stora delar av den privatiseras. Vi håller med om att staten måste ta ett ekonomiskt helhetsansvar under längre tid än vad som sker i dag och ha ett samordningsansvar för flyktingmottagandet. Men ansvaret för själva mottagandet av de enskilda flyktingarna bör ligga kvar lokalt hos kommunerna. Utredningen föreslår en splittring av ansvaret mellan staten, de privata "lotsföretagen" och kommunerna. Den sk. valfriheten för flyktingarna ska öka genom "sfi-peng" och "sambhällskunskapspeng" som om en nyanländ flykting hade tillräckliga kunskaper för att göra väl avvägda val mellan olika alternativa utbildningar. Resultatet av denna splittrade introduktion blir definitivt ingen förbättring av mottagandet av den enskilda flyktingen. Betänkandets perspektiv är enbart den vuxne arbetsföre flyktingen mellan 18 och 64 år. Men många av flyktingarna är barn, en del är gamla, flera är funktionsnedsatta. Ansvaret för deras introduktion samt ansvaret för bl.a. bostadsfrågor ska enligt utredningen fortfarande ligga kvar hos kommunerna. Ofta handlar det om hela familjer. För att inte splittra upp mottagandet bör kommunerna ha ansvaret för hela mottagningsprocessen och staten ha det

ekonomiska ansvaret. De tillänkta introduktionslotsarna finns inte ännu, i alla fall inte som privatanställda. Utredaren förutsätter att det ska bildas privata lotsföretag som staten kan kontraktera och bland vilka de nyanlända flyktingarna ska välja sin egen introduktionslots. År 2007 skulle 17000 vuxna flyktingar ha haft rätt till en lots enligt betänkandet. Det är slöseri att inte utnyttja den kompetens som finns i kommunerna. Betänkandet berör inte alls vikten av kompetenta tolkar i introduktionsarbetet. Tolkarna har avgörande betydelse för hur informationen når fram till flyktingarna under deras första tid i Sverige, för somliga under en längre period. Att helt nonchalera denna fråga är en allvarlig brist.

Vi vill i detta sammanhang lyfta fram en stor brist i flyktingmottagandet i Stockholms stad. En del stadsdelar tar emot många nyanlända flyktingar medan andra - i första hand innerstaden inklusive Kungsholmen - tar emot nästan inga alls. Om Stockholms stadsdelar var självständiga kommuner skulle även innerstaden enligt utredningens förslag kunna åläggas ta emot ett antal nyanlända flyktingar. Vi anser att staden bör finna en lösning på denna snedfördelning, för att minska den tilltagande segregationen i samhället.